

El periodista nord-americaà Gay Talese, un dels pares del Nou Periodisme, va ser al Col·legi de Periodistes el 19 de maig aprofitant la gira promocional d'un dels seus llibres. Talese, que ha escrit nombrosos reportatges en mitjans com *The New York Times*, *The New Yorker* o *Esquire*, a més de força llibres de referència, va parlar dels seus orígens, de perquè sempre s'ha sentit atret pels personatges secundaris i del rol que exerceix la professió. En aquestes pàgines reproduïm alguns extractes de la seva intervenció.

Les receptes del mestre Gay Talese

Jordi Rovira
Fotos: Sergio Ruiz

Gay Talese, tota una llegenda viva de la professió, va participar el 19 de maig al Col·legi de Periodistes en una trobada en que va deixar petjada del seu mestratge. A 79 anys Talese és un dels professionals més respectats de l'actualitat gràcies a reportatges en capçaleres com *The New York Times*, *The New Yorker*, *Esquire* i als seus llibres.

L'acte –organitzat per Alfaguara i Associació de Periodistes Culturals de Catalunya, entitat creada l'octubre del 2010 (www.periodismecultural.com)–s'emmarcava en la gira promocional de la reedició d'*Honrarás a tu padre* (Alfaguara), un monumental reportatge de sis-centes pàgines sobre la màfia italiana als Estats Units. Publicat per primer cop el 1961, Talese hi explica la història dels Bonano, una important família mafiosa a la qual va accedir gràcies a intimar durant sis anys amb Bill Bonano, fill del mafiós Joseph Bonano, un dels últims grans capos de la màfia. La reedició d'*Honrarás a tu padre* –llibre que va inspirar la sèrie *Los Soprano*– s'inscriu en la recuperació que s'està fent de les obres d'aquest veterà periodista. Guy Talese (Ocean City, 1932) va arribar a la cita, a la qual van assistir una quarantena de periodistes, amb un vestit de tres peces fet a mida, corbata i barret Panamà. No en va, el seu pare, Joseph Talese, era sastre i la seva mare,

Catherine dePaolo, costurera. L'ofici dels progenitors, ambdós emigrants italians, no tan sols explica l'elegància en el vestir, sinó també el mètode de treball. Perquè va ser des de darrere del taulell del negoci familiar on va aprendre a escoltar. “A la botiga venien moltes dones de mitjana edat, diners i sobrepès que parlaven dels seus problemes, dels marits i dels fills. Eren petites converses que reflectien situacions socials. No crec que fossin històries per als diaris perquè no eren notícia, però jo pensava que si les escrivia bé podia fer que fossin publicades”, va recordar.

GENT CORRENT

Arran d'aquella experiència de jove, tot sempre més ha apostat per la paciència i l'observació. “El periodisme –va explicar enmig del silenci respectuós de la sala de premsa del Col·legi– intenta entendre els altres i per això cal estar atent i tenir molta curiositat”.

Les moltes hores darrere el taulell de la botiga familiar van fer que sentís preferència pels personatges secundaris, aquells que viuen lluny dels focus de la fama. Ben aviat va tenir l'oportunitat d'escriure sobre ells. Refusat per diferents *colleges* del seu estat, finalment, va obtenir plaça a la Universitat d'Alabama, on es llicenciaria en Periodisme. Amb tot, en aquella ciutat del sud on va estudiar durant quatre anys se sen-

Col·legi de Periodistes de Catalunya

Talese flanquejat per Toni Iturbe i Sergio Vila-Sanjuan, president i vicepresident de l'Associació de Periodistes Culturals de Catalunya.

tia diferent. “Era com ser emigrant dins el mateix país, com en un altre moment ho havia estat el meu pare”, va dir.

En aquell temps, Alabama era una ciutat racista però Talese, que treballava al diari de la universitat, no entenia de prejudicis i escrivia històries de persones negres. “M’atreia la gent que no era a les notícies. Al futbol, per exemple, m’atreia el que rentava les tovalloles amb les que els jugadors s’eixugaven. Era com una mena de democratització del periodisme que despertava la meva curiositat”, va admetre. El fet de no sentir-se part d’aquella realitat va ser un avantatge. “Al ser un *outsider* podia prendre una distància per apropar-me a la gent i així entendre el seu punt de vista, saber com ells veien el món”, va explicar.

LLUNY DE LA PORTADA

Amb l’arribada de la Segona Guerra Mundial, Talese va anar-se’n al front. “A la guerra no vaig participar en la batalla, encara que em va donar l’oportunitat de viatjar. Va ser el primer cop que vaig anar fora dels Estats Units”, re-

“El periodisme intenta entendre els altres i per això cal estar atent i tenir molta curiositat”

corda. A l’Armada escrivia per al *New York Times* i anys després de finalitzar el conflicte va tornar a fer-ho, tot i que els escrits no anaven a la primera plana del diari, “reservada per a les declaracions del president, per a les coses importants com l’economia. Allà es

parlava de xifres, no pas de persones. Jo, en canvi, escrivia a la pàgina 30 o 40, sobre persones que no eren conegudes”. Allò li permetia tenir menys pressió. “Quan escrius sobre gent important els editors en cap estan intimidats pel poder, però a mi, en canvi, em donaven més llibertat perquè aquelles històries no els importaven tant”, va recordar.

REFERENTS LITERARIS

Ara bé, si les converses de les clientes de la botiga familiar li ensenyaren a escoltar i a interessar-se pels personatges secundaris, els referents es troben en els llibres. “El meu estil està marcat per la literatura. Vaig aprendre a escriure llegint els bons escriptors i no pas els diaris. Llegia petites històries a

The New Yorker, *Life*... i anava a les biblioteques, on agafava llibres d'Ernest Hemingway o de Guy de Maupassant, que escrivia sobre la gent ordinària de París. Jo volia escriure com ell. No crec haver-ho aconseguit, però l'aspiració era aquella", va explicar.

A diferència del que passava amb les obres de ficció, els rotatius d'aquella època tenien una escriptura freda i impersonal. "Els diaris no estaven ben es-

crits i jo creia poder aportar-hi una sensibilitat literària", va admetre. I a bona fe que va aconseguir-ho. No en va, es va acabar convertint, juntament amb Tom Wolfe o Normal Mailer, entre altres, en un dels màxims exponents del Nou Periodisme, tendència que adoptà les tècniques narratives pròpies de la ficció a

"Heu d'insistir als editors que us deixin més temps i així poder fer un periodisme de no-ficció meravellós"

l'hora d'escriure textos periodístics, i que va convertir així les notícies en històries. Wolfe va reconèixer a Talese com el pare d'aquell moviment, tot i que aquest ha dit que ell no feia res més que periodisme. Paternitats a part, el que van aconseguir va ser trencar amb la tradició en sortir-se de les conven-

"Jo vull saber el que pensen els entrevistats, més que no pas el que diuen"

cionals pautes de redacció periodística, de la prosa estereotipada i carregada de clixés lèxics. No van faltar-los detractors, que els acusaven de carregar-se els cànons sagrats de la professió.

Per poder escriure tal com ells feien, calia ser molt observador. Per això Talese va animar els periodistes reunits al

"Avui es veu el món a través de la pantalla i no es busquen històries viatjant, parlant amb gent, anant amunt i avall"

Col·legi a mirar més enllà del personatge que tenen al davant, a observar l'entorn, els petits detalls per després amenitzar-ho amb tècniques literàries que enriqueixin el text. "Però tota la informació ha de ser acurada i sense exageracions", va precisar. "Els periodistes

joves es lamenten que els editors no els donen prou temps per escriure aquestes històries, però quan jo tenia 24-25 anys passava el mateix. Heu d'insistir als editors que us deixin més temps i així poder escriure aquestes històries, un periodisme de no-ficció meravellós", va explicar.

L'ENTORN I EL TEMPS

Gràcies a l'observació, la curiositat i la gestió del temps Talese ha escrit reportatges i llibres que han passat a la història, com *La mujer de tu prójimo* (1981, publicat el 2010 per Debate), *best-seller* sobre la revolució sexual dels seixanta o *The Kingdom and the Power* (1969), en què explica la història del *New York Times*. Tot i que prefereix escriure de gent corrent, també ha fet retrats de personalitats il·lustres com Muhammad Ali, Joe DiMaggio o Frank Sinatra. El seu darrer retrat, que l'any passat va veure la llum a *The New Yorker*, se centrava en la cantant d'òpera russa Marina Poplavskaya, a qui durant mesos va seguir per Moscou, Buenos Aires, Barcelona i Nova York. "Vaig viatjar a Moscou per conèixer l'entorn de la soprano -va explicar-, però ella no podia parlar gaire perquè havia de cuidar la veu". Allò no va suposar cap problema per a Talese, ja que "una de les coses més importants era ser allà, mirar l'atmosfera on viu".

LLEGIR PENSAMENTS

Els seus retrats de famosos són desmitificadors, realistes, i per això Talese va lamentar la deriva que estan prenent moltes publicacions en els darrers anys, amb una indissimulada obsessió per les celebritats. "Una de les tragèdies de les revistes actuals és l'orientació de parlar sobre els famosos. Actualment, als Estats Units és molt difícil escriure si no és sobre ells

La majoria dels que hi apareixen són estrelles. Probablement, encara es poden publicar històries de gent corrent, si bé és molt més difícil”, va admetre.

Les seves crítiques, tanmateix, no es limitaren al contingut dels mitjans, sinó també a la tecnologia, sobretot en un aparell habitual de les redaccions com és la gravadora. “L’aparició a principi dels seixanta va disminuir l’ambició i les possibilitats dels reportatges. Va instaurar la dinàmica de la pregunta-resposta i una hora després el periodista transcrivia la conversa i, en canvi, no hi dedicava prou temps i al mitjà li sortia més barat. Jo crec que això va començar a limitar la no-ficció perquè la gravadora, si bé tenia moltes possibilitats, el que feia era gravar la veu. I el que s’ha gravat no és exactament la veritat perquè no sempre diuen el que pensen. Jo vull saber el que pensen els entrevistats, més que no pas el que diuen”.

En aquest punt, Talese va incidir en el fet que un aparell com la gravadora implica una manera de treballar que limita els avantatges de la serendipitat –del terme anglosaxó *serendipity*–, que consisteix en la troballa accidental que es dona quan un està buscant una altra cosa. “La serendipitat és molt important en el periodisme”, va assegurar. La limitació d’aquestes troballes fortuïtes s’expliquen pel fet que les entrevistes amb gravadora solen fer-se en lloc interior. “I jo prefereixo ser a l’exterior, al carrer, descrivint les coses, l’atmosfera”, va explicar.

Les crítiques a la tecnologia no es limitaren a la gravadora. Talese, que no té mòbil ni d’adreça electrònica, creu que la professió pateix una excessiva dependència d’Internet. “Avui la gent veu el món a través de la pantalla i els periodistes no busquen històries viatjant, parlant amb gent, veient coses, anant amunt i avall. Alguns van a buscar informació a Google, però allà tan sols hi tens el que Google vol”, va dir.

Talese, molt crític amb les noves tecnologies, aposta per l’atenta observació.

ORGULL CORPORATIU

Malgrat aquestes crítiques, Talese va admetre sentir-se orgullós de la professió a la qual ha dedicat quasi tota la vida. “El periodista –va continuar– no

“El periodistes som la infanteria de la història: som a primera línia dels esdeveniments”

pot mentir, i per això és una professió honorable. Estic molt orgullós de ser periodista perquè treballo en la indústria que busca la veritat, i la nostra feina és molt important perquè la gent en general mai saben la veritat”.

“El periodistes som la infanteria de la història: estem a primera línia dels esdeveniments”, va afirmar per després recordar que es tracta d’un ofici. “Som artistes, no som tan sols treballadors d’un negoci”, va dir. Aquesta consideració corporativa explica la seva defensa de la imatge. Talese sempre aconsella als joves periodistes que guardin els texans i les samarretes a l’armari i es vesteixin millor:

“Hem de donar una bona impressió. El vestuari és important perquè el periodisme és cerimonial. Hem de celebrar el que fem i vestir-nos cada dia per celebrar aquesta cerimònia, per a aquesta ocasió especial”.